

УДК 821.161.2'373.231

Ф 34

Марія ФЕДУРКО

**ВЛАСНЕ ІМ'Я В РОМАНІ
ВІКТОРА ДОМОНТОВИЧА «ДОКТОР СЕРАФІКУС»:
ФУНКЦІЇ ТА РІЗНОВИДИ**

У статті проаналізовано онімний простір роману Віктора Домонтовича «Доктор Серафікус». Доведено, що провідне місце посідають у ньому антропоніми – особові назви вигаданих персонажів твору та реальних осіб – політиків, учених, митців. Багато представлені також ідеоніми, урбаноніми, ергоніми. Оніми інших розрядів не так чисельні. Показано, що найяскравішою в тексті є їхня стилістична функція.

***Ключові слова:** власне ім'я, онім, літературна ономастика художній текст, стилістична функція.*

***Постановка проблеми.** Власне ім'я є важливим елементом ідіолекту кожного письменника: разом із іншими елементами словника воно слугує вагомим засобом відображення його картини світу. Навіть побіжний погляд на текст роману Віктора Домонтовича «Доктор Серафікус» каже нам, що власні імена (оніми) становлять у ньому суттєву частку. Тож аналіз їхніх різновидів і функцій сприятиме не лише осягненню цього твору як своєрідного художнього цілого, а й глибшому пізнанню творчої манери його автора. Це важливо, оскільки Віктор Домонтович (справжнє прізвище – Петров) як письменник відкрився українському читачеві порівняно недавно, хоча створеним ним текстам майже сто років.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виокремивши власне ім'я як специфічний мовний феномен, дослідники, з античними вченими включно, наголошують на його своєрідності: це особливий тип словесних знаків, призначення яких – виділяти й ідентифікувати одиничні об'єкти [6; 8; 10; 12; 13]. До сьогодні тривають суперечки щодо їхнього семантичного статусу. Одні (скажімо, Є. Курилович, М. Толстой) вважають власні імена недостатніми структурами, які не означають річ чи істоту, а лише називають її. Другі (А. Гардинер, О. Єс-персен, А. Критенко) переконані, що це семантично повні назви, хоч повнота ця може бути різною залежно від тієї ролі, яка їм належить в житті й культурі носіїв мови (йдеться, отже, про додаткові, конотативні значення), а тому є сенс розрізняти назви з багатою семантикою (Шевченко, Маруся Чурай, Дніпро, Київ) та назви з бідною семантикою (приміром, Стеблівка, Микитин, Оксана) [8, 18.]. Однак ні перші, ні другі не заперечують того, що в художньому тексті оніми є потужним засобом образотворення, одним із його кодів, долученим «до складних процесів опредметнення й розпредметнення смислів» [12; 54].

Онімна вісь – основа художнього тексту, вона орієнтує читача в текстовому просторі, допомагає відшукати відповіді на питання: хто? що? де? І саме в тексті виявляється все розмаїття конотативних смислів онімів – і безпосередньо (чи за допомогою дериваційних засобів, чи через сполучуваність онімів), й опосередковано (через їхні контекстуальні зв'язки й екстралінгвістичні характеристики). Тож зрозумілий інтерес сучасної лінгвістики до літературної (поетичної) ономастики (О. Астаф'єв, Ю. Карпенко, В. Михайлов): власні назви відіграють суттєву роль в реалізації провідних універсалій художнього тексту.

Твори Віктора Домонтовича, чи не найзагадковішого з-поміж митців першої третини ХХ століття, були в основному об'єктом літературознавчого аналізу [2; 9]. Зауважено, зокрема, що він автор інтелектуальної прози – складного й цікавого художнього феномену, що постав на межі філософії, літератури й публіцистики. Провідною ознакою цієї прози визнано концептуальність: витворені в ній картини світу мають за підґрунтя філософські, наукові й міфологічні теорії та гіпотези.

Меншою мірою проза Домонтовича розглянута в мовознавчому аспекті. Бракує також розвідок, які б характеризували ономастикон письменника. Як виняток наведемо статтю молодшої дослідниці А. Ремез, у якій проаналізовано антропоніми роману «Доктор Серафікус». Однак цього видається катастрофічно мало як погляду визначальної прикмети цих творів (концептуальності), так і з погляду своєрідності особистості їхнього автора: етнограф, антрополог, археолог, літературознавець, письменник Домонтович був людиною широкої ерудиції, багатогранного таланту, цікавої й непростой долі, що яскраво маніфестувала свій час.

Мета статті – здійснити типологічний і функціональний аналіз складників онімного простору роману Віктора Домонтовича «Доктор Серафікус» як такого, що відображає знання автора про світ, природу, людину, соціум, культуру тощо, використані ним у ході реалізації творчого замислу.

Онімний простір твору зазвичай складається з різних онімних полів [11], розташування яких умотивоване його ідейно-тематичною концепцією, жанровими особливостями, різноманітними текстотвірними чинниками. Ядро цього простору належить антропонімам – реальним і вигаданим [13, 54]. Аналізований роман В. Домонтовича у цьому сенсі не становить винятку: у ньому переважають імена й прізвища, до того ж реальні (із 140 антропонімів лише 14 – вигадані).

Події, зображені в творі, відбуваються в 20-х рр. ХХ ст. Це був час, коли «після хаосу й безладдя світової й громадянської воєн життя, здавалось, увійшло нарешті в стале річище. Бурхливі хвилі життєвого моря втихомирились, і поверхня простягалась рівна, блискуча, осяяна лагідною тишею сонячних променів НЕПу» [4, 76]. Однак ця тиша була вже не такою сумірною, бо ознаки тоталітарного суспільства проступали в ній доволі виразно: «Він ішов за течією, за плином часу. Він протестував, коли Жебелев надрукував свої некрологи в празькому Codex Condacovianum і коли Пільняк видав своє «Червоне дерево» в Берлінському «Петрополісі», дарма що **він ніколи не читав перших і не уявляв собі, про що йде мова в другому** [тут і нижче виділення наші – М. Ф.] <...> Це були відписки, що ними він відгу-

кувався на життя <...> **Ними завойовував право, за часів НЕПу, працювати в ІНО, займатися науковими студіями, друкуватись у часописах.** Хребет його громадського існування складала корінці постанов і резолюцій, прийнятих на загальних зборах і підшитих до папки з написами: «Справа» й «Місцевком» [4, 77 – 78]. Це не могло тривожити Домонтовича, який передчував усю складність буття в суспільстві суцільного переслідування й тиску людини освіченої, мислячої, часом навіть нетрафаретно чи інакомислячої.

Проте автор не ставив собі за мету зобразити історичну ситуацію, його більшою мірою цікавили духовні проблеми часу, почуття і світоглядні настанови сучасників, їхні ціннісні орієнтири, спосіб життя й праці. Головні герої твору й допомагають зреалізувати цю мету, а насамперед – Василь Хрисанфович Комаха. Він центральний персонаж твору, втілення філософського бачення автора, його основна ідея. Комаха – випускник Київського Св. Володимира Університету, у якому працював після здачі магістерських іспитів на посаді приват-доцента. В описуваній період – це професор 2-ого розряду в Київському ІНО, викладач НОП і рефлексології, людина багатого інтелекту й працююча: кожен день його «замкнено в усталений розклад незмінно в певні години і хвилини повторених вулиць, блокнотних нотаток, прочитаних лекцій, перегорнених сторінок, списаних аркушів і переглянутих студентських справ» [4, 24]. Його портрет подибуємо на перших сторінках оповіді: це великий, гучноголосий, грузький чоловік із червоним квадратним обличчям і м'язистим широким носом, з масивними кулаками, «що в них легше було уявити молоток коваля чи сокиру м'ясаря, ніж тендітне перо вченого» [4, 36], «іноді він здавався старим, іноді молодим [4, 37]. У нього «була одна вада, яка пригнічувала його й від якої він ніколи не міг звільнитись. З нього була вперта й працююча людина» [4, 75]. Але його наукова праця була зосереджена в основному на збиранні приміток: «кожне слово в своїй статті, монографії, розвідці він стверджував низкою бібліографічних довідок»; «Комаха як учений існував у примітках» [4, 75]. Очевидно, тому автор і дає йому прізвище *Комаха*, яке дисонує не тільки з його зовнішністю, але й з по батькові – *Хрисанфович*. Отже, це описовий (характеризуваль-

ний), за Щетініним, прізвищевий онім, який не лише номінує головного героя, а й вказує на певні його риси, формуючи в читача відповідні оцінки й ставлення. Мусимо мати на увазі й те, що автор, наголошуючи повсякчас на відірваності головного героя від життя, на його нереальності («він здавався абстракцією й фікцією» [4, 25]), неправдоподібності «У нього було щось від гомункулуса, колби, лабораторії, од легенд про Фавста, од плянківських теорій, од химер, ілюзій, схем і формул»), стверджує разом з тим його типовість: «Тимчасом Комаха був такий же, як і кожний інший» [4, 38]; «Щодо цього, то Комаха не відрізнявся від своїх колег, бо їх наукова діяльність була так само не більше, як тільки приміткою до науки» [4, 76]).

За стилістичною роллю, яку Ю. Карпенко (а слідом за ним і інші дослідники, скажімо, О. Астаф'єв), вважає провідною для цього різновиду одиниць, Л. Щетінін [14], поряд із нейтральними й характеризувальними іменами, виділяє також пародійні: вони створюються персонажами художнього твору в процесі мовлення при звертанні до співрозмовника чи для позначення третьої особи. У Комахи два пародійних імені – Пупс (Дядя Пупс) і Доктор Серафікус. Першим його обізвала п'ятирічна приятелька – Ірка (Ірусенька, Ірця), розчарувавшись і навіть розсердившись (бо ж пишалася перед іншими своїм незвичним знайомством!), що він не комашиний тато («Як відокремити в собі умовність свого імені й себе як людину?» – це одне з питань, що тривожить Комаху як ученого [4, 29]).

Доктором Серафікусом назвали Комаху друзі – за чудернацьку вдачу, за відлюдкуватість, аскетизм, відірваність від дійсності, домінування раціонального над почуттєвим, цнотливість переконань. Це ім'я автор обрав заголовком свого роману, у такий спосіб акцентувавши на тих рисах характеру свого героя, які вважав найважливішими: позиція заголовка завжди сильна для власного імені, адже є він своєрідним зовнішнім кодом тексту, одним із найважливіших його компонентів [6]. Онім *Серафікус* (лат. *seraphi[m]*, англ. *seraphic* ‘серафічний, ангельський, неземний’ має за основу давньоєврейське *saraf* ‘палючий, спопеляючий; змій, змієподібна блискавка; дракон, грифон». У хрис-

тиянській традиції – *серафим* ‘шестикрилий ангел; найвищий ангельський чин, найбільш наближений до Бога’.

Така багатоіменність головного героя не випадкова: вона допомагає авторові глибше, правдоподібніше відтворити складність його духовного світу та світу поза ним, адже за допомогою цієї особливості власного імені «персонаж внутрішньо диференціюється і одержує характер стереоскопічного зображення. І навпаки: різноіменність видає певну інформацію і про суспільство, і про його розшарування до даного персонажа та ідеї, що стоїть за ним» [3, 15]

Крім *Комахи-Серафікуса-Пупса*, у романі ще два важливі вигадані антропоніми – *Корвин* і *Вер*. Їхні носії – приятель Комахи з часів студентської юності, з яким його бачили «в університеті, на виставах, у парках» [4, 62], так що спільні знайомі навіть натякали на гомосексуальні стосунки між ними («питали Серафікуса про Корвина: – А де Ваша дружина? І в Корвина: А де Ваш чоловік?» [4, 63]), та молода жінка, якій вдалося закохати в себе чудернацького відлюдька.

На противагу м'якуватому, безхребетному аморфному й пасивному Комасі, Корвин «сухий, чіткий, жилавий, формалістичний і в собі, і в творчості»; «людина різних площин, розірваних перекреслених ліній, взаємно-суперечливих рухів і рис» [4, 62]. У нього є всі дані, щоб на нього звертали увагу жінки, зокрема такі екстравагантні, як Вер: стримані жести, деяка церемонність, трохи напружена й навмисна, вихованість, вміння зробити комплімент, поцінувати вроду жінки. Звернемо увагу на таку особливість: у тексті роману щодо цього персонажа автор вживає лише онім *Корвин*: так його кличуть Вер і Комаха (хоч той до Комахи звертається зазвичай на ім'я й по батькові – *Василію Хрисанфовичу*, часом – *Серафікусе*), і в авторській мові він теж *Корвин*. На ім'я й по батькові до нього звернулися лише раз – приятель Валентин Фердинандович Асмус, щоб застерегти: «Володимире Миколайовичу, не ходіть до Беренсів...» [4, 67]. Прізвище це, хоч і не так яскраво, та все ж промовисте: лат. *corvus* ‘ворон’ – ‘спершу когномен в римських іменах, далі чоловіче ім'я латинського походження, також прізвище’ [7]. Дослідники так пояснюють функцію когномена і причину його з'яви: «Когномен – індивідуальне прізвисько когось із представ-

ників роду; воно часто передавалось у спадок, стаючи назвою якоїсь із віток роду. Хоч і необов'язковий, проте майже завжди наявний у складі особової назви. Функція когномена – диференціювати батька і старшого сина (адже ім'я батька переходило до старшого сина, що спричиняло плутанину). Значення когноменів в основному легко прочитуване. Когномен міг указувати на походження роду, пам'ятні події, зовнішність і характер людини» [1, 95].

У зовнішності Домонтовичевого героя, рухах, зрештою, внутрішньому світі є щось таке, що вказує на ворона, чие наймення послугувало етимомом його прізвищевої назви, див, для прикладу: «Художник Корвин, високий і тонкий, подібний на розкриті ножиці, із гострим, як у Гоголя, носом...» [4, 30]; «Корвин закинув голову назад і виставив уперед великий борлак» [4, 34]; «Струнка постава, смугляве обличчя й довга темна рука – все те, що жінкам здається бажаним у чоловіку» [4, 50]; «Але Корвин помилявся! Це могло бути образливим для його претензійної обізнаности...» [4, 39]. Порівняймо з відомостями, наведеними у статті словника-довідника «Знаки української етнокультури»: ворон – великий хижий птах із блискучим чорно-синім оперенням, що живе подалі від осель; нечистий птах, пов'язаний зі світом мертвих; вважається мудрим віщуном, бо живе сто, а то й триста років і знає багато таємниць; у гнізді зберігає золото, срібло, коштовне каміння; у казках женихається до прекрасної царівни й забирає її у свої далекі країни [4, 115 – 116].

Вер (Вер Ельснер) – ще один персонаж твору, жінка, що має безпосередній стосунок до обох чоловіків (Комахи і Корвина): вона обох їх закохала в себе, щоправда кохання їхнє різне – платонічне у Комахи й сповнене всіх земних пристрастей у Корвина. Дочка поміщика, присяжного повіреного, котрий у студентські роки побував на засланні за народовольські погляди, що допомогло в створенні «авреолу поваги й авторитету» [4, 55].

Освічена, інтелігентна, красива і фізично довершена (її портрети пишуть відомі сучасники і в експресіоністичній манері і в манері, де кубізм поєднаний з академізмом), Вер прагне одного: самовдосконалення, заперечуючи при цьому суспільні традиції, норми моралі, буден-

щину й міщанство. Романтизувавши гімназисткою студентство під впливом батькових спогадів, вона мріє про долю Софії Перовської та Віри Фігнер, проте доволі швидко розчаровується в ньому: «студентська маса в своєму складі була аморфна, дезорієнтована, малокультурна» [4, 56]. Дівчину захопили погляди інтелектуально розвиненішої й духовно активної меншості, чиїм прапором став «філологізм, рафіноване культурництво, олександринізм» [4, 56]. Вер перекладає з французької Варлена, з англійської – Джека Лондона й Джозефа Конрада (щоб жити на власні кошти), стежить за «Аполлоном», а грабарівська «Історія мистецтв», передусім том про архітектуру, є її настільною книгою. Вона ненавидить «інтелігенцію, парламентаризм, лібералізм, слова про поступ, прогрес, еволюціонізм, ідеали добра й гуманістичної доброти» [4, 57], тобто все те, чим захоплювалася й про що говорила більшість. У неї і власний погляд на кохання: «Кохання – символ нашої нудьги. Слід ретельно уникати, щоб, ховаючись від нудьги в коханні, не обернути самого кохання на нудьгу» [4, 104] або ж «Мені дуже до вподоби люди, що не кажуть жінкам про своє кохання. Я сама волю казати про кохання людині, яку я кохаю» [4, 89]. Очевидно, саме цим – несхожістю на інших, а з тим неординарністю, своєрідністю поглядів на кохання, несексуальністю, серафічністю – і зацікавив її Комаха. Тож і погодилася на експериментування: «Їх зустрічі з Комахою були замкнені у формули геометричних форм і конструкцій, обернені в експериментальні схеми» [4, 103].

Гадаємо, що й ім'я не випадково саме таке у неї – *Вер*, так називає її автор і обидва чоловіки. Ім'я з прізвищем (*Вер Ельснер*) звучить лише в хвилини знайомства – як із Корвином, так із Комахою. Можна припустити, що вона з роду німецьких дворян (принаймні, чимало історичних постатей з таким прізвищем мають німецьке (австрійське) коріння, скажімо, Федір фон Ельснер, барон, військовий інженер, полковник царської армії чи Юзеф Ельснер, учитель Шопена). А щодо імені, то в германо-скандинавській міфології *Вер* – це богиня знання. Компонент *Вер* находимо в найменні римського імператора з 07.03.161 Вера Луція Аврелія (лат. *Lucius Aurelius Verus*, повне ім'я лат. *Lucius Ceionius Commodus Verus*) та нормандського лицаря XI – XII ст.,

засновника дому де Верів, графів Оксфордських, Альберика де Вера (англ. *Aubrey de Vere*). Тож є підстави стверджувати не лише називну, а й характеризувальну (стилістичну) функцію також цього імені.

У сюжетну лінію роману вплетено образи ще 3 жіночих персонажів – дівчинки Ірки, секретаря Спілки Таїсії Павлівни (Тасі) та Тетяни Миколаївни Беренс: задля вивершення чоловічих образів. Остання вважалася нареченою Корвина, що так і не дочекалася від нього пропозиції руки й серця: свої взаємини з нею він обертав «в своєрідне філософське приятелювання, не вкладаючи в нього нічого смислового» [4, 66]. Перші дві мають стосунок до Комахи. Таїсія Павлівна ще десять років тому спробувала подружитися з диваком-сусідом, вирвати його з лап самотності, навіть закохати в себе, а Ірка розкрила Серафікуса з несподівано іншого боку: він з нею балакує і веселий, бавиться й жартує, без неї похмурий дощовий день втрачає для нього будь-який сенс; вона причина того, що в ньому прокинулося бажання мати дитину. Тож ім'я її незмінно пестливе: *Ірця*.

Решта 126 антропонімічних назв – це прізвища, імена й прізвища, прізвища, імена й по батькові, часом прізвища й ініціали вчених, філософів, письменників, художників, композиторів, артистів, політичних діячів, літературних героїв: *академік Павлов, Вілльямовіц-Мюллендорф, Данте, Фавст*, (ступню) *Тальйоні, Вайле* (німецький етолог), (захоплення) *Далькрозом, Дункан, Вайлд, Наполеон, Белінський, Михайловський, Добролюбов, Писарєв, Кляйст, Шекспір, Агніцев, Сенека, Шопенгауер, Ніцше; Бенвенуто Челліні*, (ступню) *Ганни Павлової*, (долю) *Софії Перовської* та *Віри Фігнер*, (книжка) *Барбе д'Оревільї про Джорджа Браммеля, Карл Брюллов, Павло Филипович, Єгор Нарбут, Максим Рильський, Марко Басарг, Лев Толстой, Тома Кемпійський; Всеволод Михайлович Зуммер*; (поезії) *Вол. Соловйова*, (есхатологічні мотиви) *О. Іванова, Ф.М. Шмідт*. Вони створюють інтелектуальне тло роману, допомагаючи авторові показати, чиїми ідеями, переконаннями, працями, творами захоплювалися його герої, які з них зіграли позитивну/негативну роль у їхньому інтелектуальному й духовному становленні, що вони стверджували і що заперечували, зрештою, відтворити дух того часу, у якому формувалися (період між

двома революціями) та жили (друга половина 20-років). Деякі з особових назв вжито в переносному (метонімічному) значенні, наприклад: *Курсистки читали графа Аморі, Вербіцьку й Брешко-Брешковського, у кращому разі – Винниченка, Андрєєва й Купріна* [4, 56]; *Скинувши свої важкі окуляри, Комаха сидить, з головою заглибившись у Фрейзера* [4, 31].

Міфоніми й теоніми, які вважають периферією анропонімного поля, у тексті роману становлять рідкість: *Герострат, Діана Ефеська, Омар, Ахілл, Венера, Магомет, протопон Аввакум, Богоматір*. І це зрозуміло. Адже це був час возвеличення раціо, тож усе, що належало до міфології й релігії, не користувалося особливою увагою й прихильністю.

Іншим онімним полем, близьким до ядра (ядерно-периферійним), є топонімійне. У романі небагато топонімійних назв, однак увесь художній простір пов'язаний з топоніміконом: по суті, він керує ним, приховано, ненав'язливо, але керує, активно координуючи сюжетну лінію, накладаючи важливі штрихи на характеротворення персонажів. Дія роману відбувається в Києві, тож природно, що домінують найменування його районів, вулиць, завулків, площ – урбаноніми *Поділ, Сирець, Куренівка, Святошино, Пуца-Водиця, Глибочиця, вулиця Червоних Зір, Жовтневого Повстання, Інститутська, Миколаївська, площа Артема, Царський сад, Маріїнський парк, Дикий завулок* та ергоніми (назви установ, навчальних закладів, закладів культури, харчування, різноманітних товариств, підприємств): *Міська Дума, книгарня «Книгоспілки», «Сяйво», Академія, Інститут дослідження мозку, Київський Св. Володимира університет, Київський ІНО, «Молодий театр», кафе «На хвилинку», ресторан «Континенталь», Вукопспілка, Церобкооп, Осоавіязем, Товариство друзів дітей, Спілка, Дніпросоюз*.

Інші різновиди топонімів – ойконіми та хороніми – теж представлені в романі, проте не становлять його визначальної прикмети, пор.: *Київ, Одеса, Царгород, Петербург, Москва, Харків, Сенегал, Принцеві острови*. Їх автор уживає не в зв'язку з описом подорожей його героїв, а попутньо (у власному мовленні чи в мовленні персонажів), для розкриття певних їхніх рис, пор.: *Навіть галасливий*

джазбандовий рекламований успіх на великих сценах Парижа, Відня й Нью-Йорка не задовольнить мого шанобства [4, 55].

Ідеоніми – назви художніх, публіцистичних, наукових творів, музичних і художніх полотен, театральних вистав, які здебільшого зараховують до периферії онімного простору, в романі становлять його ядерну зону: вистави «Осенних скрипок», «Дворянских гнезд», «Леда», «Кольцо», книга «Столы и утверждение истины». Прикметно, що назви творів західних авторів Домонтович подає мовою оригіналу – це теж характеризує відповідно і героїв твору, і епоху, пор.: «*Mythologische Lexicon*», «*The golden Bough*», «*Die Kultur der Kultulosen*», «*Imitatio Christi*».

Висновки. Наведений матеріал дає підстави стверджувати, що ономастичний простір роману Віктора Домонтовича «Доктор Серафікус» багатий, оскільки в ньому представлені не лише одиниці різних онімних полів, але й чисельно представлені. Поряд з номінативною функцією, вони активно виконують і функцію стилістичну – інформативно-стилістичну й емоційно-експресивну.

Перспективним вважаємо аналіз ономастичного простору інших творів Віктора Домонтовича.

Література

1. Аверкова О.В. Фамилия, фамильное прозвание, родовое имя, прозвищное наименование, прозвище, когномен, агномен, номен, эпиклеса – как не запутаться в антропонимических понятиях? [Текст] / О.В. Аверкова // Филологические науки в России и за рубежом : материалы Междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, февраль 2012 г.). – СПб. : Реноме, 2012. – С. 93 – 95.
2. Агеева В. Поетика парадокса: Интеллектуальна проза Віктора Петрова-Домонтовича / В. Агеева. – К. : Факт, 2006. – 432 с. – (Сер. «Висока поліція»).
3. Астаф'єв О. Символіка, семантика і функція імені в художньому творі / О. Астаф'єв // Наукові записки Тернопільського нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія : Літературознавство / за ред. д. ф. н., проф. М.П. Ткачука. – Тернопіль : ТНПУ, 2009. – Вип. 28. – С. 3 – 30.
4. Домонтович В. Доктор Серафікус / Віктор Домонтович // Віктор Домонтович. Вибрані твори / Віктор Домонтович ; вступ. сл., упорядкув. В.П. Агеевої. – К. : Книга, 2008. – С. 21 – 114.
5. Жайворонок В.В. Знаки української етнокультури : Словник-довідник / Віталій Жайворонок. – К. : Довіра, 2006. – 703 с.

6. Карпенко Ю.А. Имя собственное в художественной литературе [Текст] / Ю.А. Карпенко // Филологические науки. – 1986. – № 4. – С. 34 – 40.
7. Корвин [Электронный ресурс] // Википедия. – Режим доступа : <http://go.mail.ru/search?q=%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B2%D0%B8%D0%BD+&tsg=1&gp=809026/>
8. Критенко А.П. До теорії власних назв / А. Критенко // Ономастика. – К., 1966. – С. 16 – 26.
9. Мариненко Н.В. Інтелектуальна проза В. Петрова : жанрово-стильові особливості : автореф. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Н.В. Мариненко. – Х., 2005. – 20 с.
10. Михайлов В.Н. О функциональной специфике собственных имен в художественном тексте / В.Н. Михайлов // Исследования по семантике. – Симферополь, 1987. – С. 90 – 93.
11. Супрун В.И. Ономастическое поле русского языка и его художественно-эстетический потенциал : автореф. ... д-ра филол. наук : 10.02.01 / В.И. Супрун. – Волгоград, 2000. – 60 с.
12. Фомин А.А. О направлениях изучения литературной онимии / А.А. Фомин // Ономастика в кругу гуманитарных наук : мат. Междунар. науч. конф. (Екатеринбург, 20 – 23 сентября 2005 г.). – Екатеринбург, 2005. – С. 54 – 58.
13. Фоякова О.И. Имя собственное в художественном тексте [Текст] / О.И. Фоякова. – Л. : Изд-во Ленинградского гос. ун-та, 1990. – 115 с.
14. Щетинин Л.М. Использование собственных имен людей в английской художественной литературе / Л.М. Щетинин // Тезисы докладов научно-теоретической конференции по вопросам филологии и методики преподавания иностранных языков. – Ростов н/Д., 1961. – С. 37 – 40.

Федурко Мария. Собственное имя в романе Виктора Домонтовича «Доктор Серафикус»: функции и разновидности. В статье проанализировано ономастическое пространство романа Виктора Домонтовича «Доктор Серафикус». Установлено, что важное место в нем принадлежит антропонимам – именам и фамилиям вымышленных персонажей произведения, а также реальных личностей – политиков, ученых, художников. Богато представлены также идеонимы, урбанонимы, эргонимы. Онимы других разрядов не столь многочисленны. Показано, что самой выразительной в тексте есть их стилистическая функция.

Ключевые слова: собственное имя, оним, литературная ономастика художественный текст, стилистическая функция.

Fedurko Maria. The proper name in the novel by Victor Domontovych «Dr. Serafikus»: functions and varieties. The onomastic dimension of Victor Domontovych's novel «Doctor Serafikus» is analyzed in the article. It is proved that anthroponyms – personal names of fictional characters and real people – politicians, scientists, artists play an important role in the novel. Ideonyms, urbonyms, ergonyms are also presented. Other groups of onyms are not so numerous. It is demonstrated that their stylistic function is vividly expressed in the text.

Key words: proper name, onym, literary onomastics, literary text, stylistic function.